

Samfundets Skole Egersund
974917475

Tilsynsrapport

I denne rapporten presenterer vi våre vurderinger og konklusjoner i tilsynet med Samfundets Skole Egersund. Tema for tilsynet er styrets arbeid for å sikre et trygt og godt skolemiljø. Vi har avdekket brudd på regelverket og vedtar at dere må rette forholdene. Dette er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b.

Innledning

Vi fører tilsyn med skoler som er godkjent etter privatskoleloven, jf. § 7-2 første ledd. I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller privatskoleloven med forskrifter, forutsetninger i skolens godkjenning og annet regelverk som privatskoleloven med forskrifter eller skolens godkjenning viser til.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at tilsynet skal gjennomføres i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av opplysninger på <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/personvern-for-barnehage-og-skole/behandling-av-personopplysninger-i-tilsyn/>

Vi åpnet tilsyn med Samfundets Skole Egersund 22. september 2022. Vi har fått tilstrekkelig informasjon til å gjennomføre tilsynet.

Vi sendte foreløpig rapport til dere 7. mars 2023. I den presenterte vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Vi mottok tilbakemelding på den foreløpige tilsynsrapporten fra dere 21. mars 2023.

Tilsynsrapporten er et offentlig dokument.

Brudd på regelverket

Vi har kontrollert styrets arbeid for å sikre et trygt og godt skolemiljø, jf. privatskoleloven § 2-4, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-5, og privatskoleloven § 5-2a. Vi har avdekket brudd på regelverket.

Kontrollspørsmål	Svar
Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?	Nei
Varsler daglig leder til styret i alvorlige tilfeller, og ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en elev?	Nei
Varsler alle som arbeider på skolen, i tide, avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?	Nei
Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten?	Nei
Er styrets internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?	Nei
Avdekker og følger styret opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	Nei
Undersøker skolen saken så raskt som saken tilsier og gjennomfører skolen de undersøkelser som ut ifra en faglig standard kan forventes, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	Nei
Undersøker skolen/styret saken straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen?	Nei
Dokumenterer skolen/styret hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?	Nei
Er styrets internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten?	Nei
Avdekker og følger styret opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	Nei

Våre reaksjoner

Vi har konstatert at dere ikke oppfyller regelverket på alle områder. Styret har den øverste ledelsen av skolen, og skal se til at skolen blir drevet i samsvar med regelverket, jf. privatskoleloven § 5-2.

Pålegg om å rette forholdene

Vi pålegger dere å rette opp følgende, jf. privatskoleloven § 7-2 a første ledd:

Styrets arbeid for å sikre et trygt og godt skolemiljø

Styret skal sikre at alle som arbeider på skolen, oppfyller plikten til å varsle ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen, jf. privatskoleloven § 2-4, jf. opplæringsloven § 9 A-4 og 9 A-5, jf. privatskoleloven § 5-2 a. Dette innebærer at:

- a. Alle som arbeider på skolen skal varsle, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt

- skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen.
- b. Daglig leder skal varsle til styret i alvorlige tilfeller.
 - c. Alle som arbeider på skolen, skal varsle i tide, avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad.
 - d. Skolen skal dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten.
 - e. Styret skal tilpasse internkontrollen for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten.
 - f. Styret skal avdekke og følge opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt.

Styret skal sikre at skolen og styret som skoleeier oppfyller plikten til å undersøke saken ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen, jf. privatskoleloven § 2-4, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-5, jf. privatskoleloven § 5-2a. Dette innebærer at:

- a. Skolen skal undersøke saken så raskt som saken tilsier, ut ifra en faglig standard, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
- b. Skolen/styret skal undersøke saken straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen.
- c. Skolen/styret skal dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten.
- d. Styret skal tilpasse internkontrollen for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten.
- e. Styret skal avdekke og følge opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt.

Hva skjer nå?

Dere skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Vi vil ikke avslutte tilsynet før dere har rettet.

Erklæring og redegjørelse om hvordan pålegg er rettet

Styret skal erklære at rettingen er gjennomført og redegjøre for hvordan dere har rettet. Innsending av erklæringen og redegjørelsen gjør dere her, på tilsyn.udir.no.

Fristen for å sende inn erklæring og redegjørelse er 23. juni 2023.

Dere har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dere kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis dere klager, må dere gjøre det innen tre uker. Fristen gjelder fra melding om vedtaket har kommet frem til dere, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Dere sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med dere, sender vi klagen til Kunnskapsdepartementet som avgjør saken.

I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen.

Dere kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av departementet, jf. forvaltningsloven § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Regelverk og vurdering

Om skolen

Samfundets skole Egersund er en av fire skoler som tilhører Menigheten Samfundet. Skolen ligger i Rogaland fylke. Skolen er godkjent etter privatskoleloven § 2-1 andre ledd bokstav b. Det er 54 elever på skolen, som består av barnetrinn og ungdomstrinn.

Faste møter

Gjennom dokumentasjonen skolen har oversendt har vi fått innsikt i møtестruktur og organiseringen til skolen. Skolen har lærerteam for småskole, mellom- og ungdomstrinnet. Det skal være teammøter hver uke, men de fleste teamene treffes annenhver uke per i dag. Rektor deltar på noen av disse. Sosiallærer er med på alle teammøter på ungdomstrinn og innkalles eventuelt til mellomtrinn og de ansatte kan etterspørre om sosiallærer vil bli med. Mellomtrinn har hatt få møter i 2022. Lærerråd er ukentlig. SFO-assistenten og øvrig personal som ikke underviser deltar ikke på lærerråd og teammøter hvis de selv ikke ønsker eller ikke kan. På klasselæremøte deltar alle som underviser en klasse. Det er ikke faste tidspunkter for disse møtene. Ressursteamet har møte ca. en gang i måneden. Rektor og inspektør har ukentlige møter og styreleder har møter med inspektør og rektor minst en gang i måneden. Det er ikke faste tidspunkter for møtene og det skrives ikke referat. Det er foreldresamtaler to ganger i året.

Styrets arbeid for å sikre et trygt og godt skolemiljø

Styret skal sikre at alle som arbeider på skolen, oppfyller plikten til å varsle ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen, jf. privatskoleloven § 2-4, jf. opplæringsloven § 9 A-4 og 9 A-5, jf. privatskoleloven § 5-2 a.

Retten til et trygt og godt skolemiljø

Alle elever i grunnskolen og i videregående opplæring har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring, jf. privatskoleloven § 2-4, jf. opplæringsloven §§ 9 A-1 og 9 A-2. Retten er individuell, og det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om skolemiljøet er trygt og godt.

For å sikre retten til et trygt og godt skolemiljø, har skolen en aktivitetsplikt etter privatskoleloven § 2-4, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-5. Aktivitetsplikten inneholder fem delplikter som er plikten til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak. I dette tilsynet kontrollerer vi om styret, som skoleeier, gjennom sin internkontroll sikrer at skolen varsler og undersøker dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen.

I tilsynet er det et gjennomgående tema om skolen og styret har vurdert hensynet til barnets beste og sørget for at involverte elever blir hørt. Skolen skal dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle delpliktene i aktivitetsplikten. Dette er også et gjennomgående tema i tilsynet.

For at aktivitetsplikten skal være oppfylt, må skolen gjøre det som med rimelighet kan forventes gjennom hele saksforløpet.

Plikten til å varsle

Alle som arbeider på skolen, skal varsle daglig leder dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. privatskoleloven § 2-4, jf. opplæringsloven § 9 A-4. Tidspunktet for når daglig leder skal bli varslet, må

vurderes konkret i den enkelte saken. Barnets beste vil være et grunnleggende hensyn i denne vurderingen. Daglig leder skal varsle styret i alvorlige tilfeller.

Hvis en som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen, krenker en elev, skal daglig leder bli varslet straks, jf. privatskoleloven § 2-4, opplæringsloven § 9 A-5. I tillegg skal daglig leder varsle styret. Dersom mistanken eller kjennskapet gjelder en i ledelsen på skolen, skal den som arbeider på skolen, straks varsle direkte til styret, jf. privatskoleloven § 2-4, jf. opplæringsloven § 9 A-5.

Det stilles ingen formkrav til varslene. Alle som arbeider på skolen, må kjenne til hvordan og når de skal varsle.

Plikten til å undersøke saken

Skolen skal snarest undersøke saken ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-4 tredje ledd. Hvis saken gjelder krenkelse fra en som arbeider på skolen, skal undersøkelsene bli satt i gang straks, jf. opplæringsloven § 9 A-5. Skolen må fastsette konkret hvem som skal undersøke saken på vegne av skolen.

Dersom det er en i ledelsen ved skolen som står bak krenkelsen, skal styret sørge for at undersøkelsene blir satt i gang straks, jf. opplæringsloven § 9 A-5.

Undersøkelsen skal ha som formål å få frem fakta om en situasjon, bakgrunnen for elevenes opplevelse og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Skolen skal gjøre de undersøkelsene som etter en faglig standard er rimelig å forvente i den enkelte saken. For å kunne sette inn egnede tiltak til barnets beste i en konkret situasjon, må skolen gjøre nødvendige undersøkelser.

Alle barn har rett til å bli hørt i saker som vedrører dem, jf. Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 12. Eleven har rett til å bli hørt i skolemiljø saker, jf. opplæringsloven § 9 A-4 femte ledd. Skolen og styret må ivareta elevenes rett til å bli hørt for å oppfylle undersøkelsesplikten. Dette omfatter ikke bare den eleven som skolen mistenker eller kjenner til at ikke har et trygt og godt skolemiljø eller som er blitt krenket, men også andre elever som er direkte påvirket eller involvert i saken.

Hvor raskt skolen skal undersøke saken, må vurderes opp mot hva som etter en faglig vurdering med rimelighet kan forventes. Her er hensynet til barnets beste et viktig moment. Når det er mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en elev, må skolen og styret starte undersøkelsen straks og undersøke så effektivt som mulig, jf. opplæringsloven § 9 A-5.

Kravet til internkontroll

Styret skal ha internkontroll for å sikre at kravene i privatskoleloven med forskrifter blir fulgt, jf. privatskoleloven § 5-2a første ledd. Kravet er et viktig element i styrets ledelse og styring. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset størrelsen på skolen og særpreget, aktivitetene og risikoforholdene ved skolen, jf. privatskoleloven § 5-2a andre ledd. Styret har det overordnede ansvaret for internkontrollen, men kan delegere oppgaver knyttet til internkontrollen. Styret er likevel ansvarlig, og må følge opp at oppgavene blir ivaretatt.

Styret skal gjennomføre risikovurderinger for å tilpasse omfanget av internkontrollen til de områdene der risikoen og behovet er størst. Områder med stor risiko for regelverksbrudd, vil ofte kreve bedre styring og kontroll gjennom flere tiltak, som for eksempel mer standardisering og tettere oppfølging, enn områder hvor det sjelden svikter.

Kravene til innholdet i internkontrollen som går frem av § 5-2a tredje ledd bokstavene a-e, må ses i sammenheng med første og andre ledd.

Styret skal beskrive hovedoppgaver, mål og organisering, og gi oversikt over hvordan de har fordelt oppgaver og myndighet. Ut fra risikoen skal styret vurdere hvilke rutiner og prosedyrer som er nødvendige, og i hvilken grad de skal være skriftlige. Styret skal gjøre rutinene kjent og tilgjengelige for de som trenger å vite om dem. Styret må jevnlig skaffe seg oversikt over områder med risiko for avvik og sette inn tiltak for å forebygge og hindre regelverksbrudd. Styret må ha klare rapporteringslinjer, vurdere hvilke områder de skal følge med på, og hvordan de skal innhente informasjon eller bli informert av skolen. Styret må håndtere

avvik på en måte som sørger for at regelverksbrudd både blir rapportert og fulgt opp. Styret skal dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig. Det må de avgjøre ut fra risikobildet og formålet med internkontrollen. Styret skal holde seg jevnlig orientert om tilstanden i skolen, evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

I tilsynet kontrollerer vi om styrets internkontroll er tilpasset for å kunne forebygge og hindre regelverksbrudd når det gjelder å sikre elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø etter § 5-2a. Styret må kunne redegjøre for hvordan de oppfyller kravet til internkontroll.

Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?

**Vår konklusjon:
Nei**

Vår begrunnelse

Observasjon

Skolen ble ved åpning av tilsynet bedt om å oversende en oversikt over alle skolemiljø saker fra 1. januar 2021. Skolen definerte selv seks saker som aktuelle og oversendte relevant dokumentasjon for disse. Ytterligere to saker som det vises til i vår gjennomgang ble det informert om under tilsynet. Skolen er kjent med hvilke saker dette er.

I egen vurderingen i RefLex svarer lærerne at de varsler ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø eller blir krenket av en som arbeider på skolen. De fleste skriver at de ville varslet rektor. Noen skriver at de ville varslet kontaktlærer og rektor. Noen skriver også at de vil ta det opp på teamet sitt i tillegg til rektor. I egen vurderingen i RefLex vises det til ulike rutiner som de ansatte mener handler om skolemiljø. Det vises spesielt til *Handlingsplan mot krenkende atferd Samfundets skole Egersund 2016-2020* som er godkjent av Skolestyret i sak 08/2017 (heretter handlingsplanen). Rutinene gjennomgås under kontrollspørsmål 1.6.

De fleste skriver at skolemiljø er et tema som gjennomgås på plandagene i august. Rektor svarer at han på plandagen pleier å vise filmen fra Statsforvalteren i Rogaland om retten til et trygt og godt skolemiljø, eller video med samme tema fra Utdanningsdirektoratet sine nettsider. Alle lærerende deltar og assistentene deltar hvis de har mulighet. Renholdere og vaktmester deltar ikke. I RefLex skriver rektor at alle som arbeider på skolen er kjent med at skolen har en aktivitetsplikt og at en konkretisering av aktivitetsplikten inngår i instruks for dem som arbeider på skolen. Informasjon gis også til innleid personell og frivillige som arbeider ved skolen. Det utdypes ikke hvordan denne informasjonen gis.

Under intervjuene fremkom det at alle som arbeider på skolen er kjent med at de har en plikt til å varsle når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Det fremkom imidlertid usikkerhet om når det skal varsles og hvem det skal varsles til. Flere oppga at de varslet til kontaktlærer, spesielt hvis det gjaldt elever som ikke var lærerens egen elev, andre varslet direkte til rektor. De fleste oppgir at de drøfter saker som er vanskelige å løse på teammøter. Flere oppga at rektor gjentok at han hadde «åpen dør» og at dette opplevdes som positivt. Prinsippet på skolen er at man prøver å løse saken på lavest mulig nivå og at rektor ofte tok tak i ting etter de hadde pratet med ham.

Flere oppga at de ansatte kan ha ulik terskel for når man skal varsle. De fleste oppgir at det ikke har vært mange saker hvor det har vært aktuelt å melde ifra til rektor den siste tiden. Andre sa at de ville varsle dersom en elev ikke har venner. Enkelte er usikre på om uro i undervisningen til en lærer vil kvalifisere til å kunne påvirke skolemiljøet til enkeltelever, mens noen mener at det kan gjøre det. Noen oppgir at spørsmålet om når de skal varsle ikke baseres på skriftlige rutiner, men sunn fornuft. Noen viser til observasjonsskjema under spørsmål om varsling. Noen viser til at de skal varsle dersom en elev blir mobbet. Både i intervjuene og i dokumentasjonen blir det ofte referert til mobbing som nøkkelbegrep for plikten til å ivareta skolemiljøet, ikke elevens opplevelse av å ikke ha et trygt og godt skolemiljø.

I flere av skolemiljøsakene fremkommer det ikke tydelig av dokumentasjonen hvordan rektor eller kontaktlærer har blitt varslet.

De fleste ansatte svarer i egenvurderingen at de ville varslet styret dersom en ansatt krenket en elev. Her viser de ansatte i all hovedsak til tiltaksplan mot seksuell trakassering og veileder for varsling av kritikkverdige forhold. I intervju sier imidlertid de fleste at de ville sagt ifra til rektor dersom en ansatt krenket en elev. Det er i egenvurdering og intervju få svar knyttet til hva som kan kvalifisere til krenkelse av en ansatt etter § 9 A-5. Det oppgis også i intervju få eksempler på hvordan en som arbeider på skolen kan tenkes å krenke en elev utover seksuell trakassering og vold. I intervjuer kom det frem informasjon om at det tidligere hadde vært praksis for at lærere har vært fysiske med elever og at enkelte lærere har nektet elever å komme inn i undervisningen ved å låse døren. Det kom frem informasjon om to saker hvor to ulike lærere nylig hadde krenket elever fysisk. Den ene saken ble varslet av pårørende og den andre varslet den ansatte selv og deretter kontaktlærer. Det er ikke dokumentert når den ansatte i denne saken gav rektor beskjed om hendelsen.

Representanter fra styret har ikke fanget opp at rutinene gir misvisende veiledning eller kontrollert at alle ansatte varsler.

Vurdering og foreløpig konklusjon

Vi legger til grunn at alle er kjent med varslingsplikten. Flere ansatte oppgir at de først vil varsle til kontaktlærer, ikke til rektor. Rektor kan gjennom delegering sørge for at noen andre er ansvarlig for å motta varsler, men vi kan ikke se at det har blitt gjort her. Det er uklart om de ansatte skal varsle kontaktlærer og rektor eller varsle rektor dersom kontaktlærer ikke varsler videre. Med bakgrunn i de ulike svarene knyttet til hvem det skal varsles til kan det ikke legges til grunn en fast praksis for hvem som skal motta varsler.

Samtlige ansatte er usikre på *hva* de ville varslet om. Både basert på intervjuene og dokumentasjonen er vi av den oppfatning at det ofte blir vist til mobbing som nøkkelbegrep for plikten til å ivareta skolemiljøet. Flere refererer til mobbing som avgjørende for når en sak skal defineres som en skolemiljøsak, framfor elevens opplevelse av å ikke ha et trygt og godt skolemiljø, uavhengig av årsak. [REDACTED]

Her minner vi om at varsel skal gis der en har en mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt.

Det var få som refererte til at de hadde gjennomført samtaler med rektor om saker som et varsel om at en elev ikke hadde et trygt og godt skolemiljø, men de mente det var en måte en sak kunne løses på. At de ansatte har lav terskel for å ta kontakt med rektor vurderes som positivt og det er heller ikke et krav til at det er læreren som dokumenterer at vedkommende varsler rektor. At de ansatte er usikre på om samtalen er et varsel om at en elev ikke har det trygt og godt etter § 9-A4 og 9A5 viser imidlertid at prosessene rundt varsel ikke er tilstrekkelig formalisert fra ledelsen sin side.

I intervjuene var det få som kunne redegjøre for hva som er det konkrete innholdet i de ulike rutinene. Intervjuene gav ikke en ensartet fremstilling av hvordan de ansatte skal gå frem for å varsle, og de ansatte ga ikke et inntrykk av at rutinene helt konkret kan gi dem veiledning på dette. Flere av rutinene adresserer ulike problemstillinger som ikke er direkte relevant for skolemiljø, som seksuell trakassering, varsling av kritikkverdige forhold og flere av dem som handler om skolemiljø viser ikke hvordan de ulike delpliktene skal ivaretas. På planleggingsdagene viser rektor en video om skolemiljø, men det drøftes i liten grad hva som står i rutinene og hva som er felles fremgangsmåte på skolen. Det sikres ikke at alle ansatte deltar på planleggingsdager. Det gis med dette heller ikke tilstrekkelig informasjon eller opplæring som vil kunne bidra til at alle som arbeider på skolen vet når de skal varsle.

Skolemiljøsakene tegner et bilde av at det er foreldre som i stor grad melder ifra om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Når det ikke er en felles fremgangsmåte for varsling, de skriftlige rutinene er uklare og det ikke gis tilstrekkelig informasjon til alle ansatte, blir det uklart for de som arbeider på skolen, skoleledelse, styret, elever og foreldre hvordan

regelverket skal praktiseres og forstås. Vi vurderer at det er mangelfull oppfølging av varsling fra ledelsen sin side. Dette vil også vanskeliggjøre en sikring av at alle varsler.

Vi finner etter dette at det ikke er sannsynliggjort at alle som arbeider på skolen varsler ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen.

Varsler daglig leder til styret i alvorlige tilfeller, og ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en elev?

Vår konklusjon:
Nei

Vår begrunnelse

Observasjon

Det er ingen styringsdokumenter som viser at rektor skal varsle styret i alvorlige tilfeller eller der det er mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider ved skolen har krenket en elev.

Rektor er kjent med at han skal varsle styret dersom en ansatt krenker en elev etter men etter § 9 A-5, men i intervju med rektor var han usikker på hvilke saker som ville være så alvorlige at styret måtte varsles. På spørsmål om sakene som omhandler fysisk krenkelse fra lærere, mobbing på nettet eller alvorlig vold fra medelev ville kunne være alvorlige tilfeller svarte rektor bekreftende på det og medga at han har hatt for høy terskel for å varsle styret. Det er ikke kjent at det er et selvstendig krav til å varsle styret i alvorlige tilfeller der en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø etter § 9A-4.

Styret har på lik linje med andre saker, ikke etterspurt informasjon om alvorlige saker eller saker som omhandler en ansatt som krenker en elev.

Vurdering og konklusjon

Det er ingen rutiner som beskriver at rektor skal varsle styret i alvorlige tilfeller eller der det er mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider ved skolen har krenket en elev. Det er ikke klart for skoleledelsen eller styret hvilke saker som anses å være så alvorlige at rektor må varsle styret eller at saker som omhandler en ansatt som krenker en elev som skal varsles om *straks* til styret.

Det er ikke sannsynliggjort at daglig leder varsler til styret i alvorlige tilfeller, eller ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen har krenket en elev.

Varsler alle som arbeider på skolen, i tide, avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?

Vår konklusjon:
Nei

Vår begrunnelse

Observasjon

I intervjuene viser de ansatte til at de er kjent med at de skal varsle hvis en elev ikke har det trygt og godt, men det gis ulike svar for hva som kan påvirke tidsaspektet for når man varsler. Noen sier de varsler så raskt som mulig og tar en telefon til kontaktlærer, andre ganger kan de vente til teamledermøte. Noen vurderer at de ville tatt stilling til når det skulle varsles ut ifra alvorlighetsgrad og at det også ville påvirket om de meldte ifra direkte til rektor eller drøftet med en kollega eller i teammøte først. Noen sier at kontaktlærer melder videre til rektor, mens andre ville selv meldt videre til rektor om krenkelsen ikke opphørte etter irettesettelse. Noen viser til at kilden ville spilt inn for hvor raskt man varslet; om man så det selv eller ble fortalt av en forelder. Flere sier at de ville vurdert hyppigheten av en krenkende atferd rettet mot en elev, andre skiller mellom enkelthendelse og det som skjer over tid. Når det er gjentakende, ville de fleste varslet direkte til rektor. Andre ville meldt videre til rektor dersom kontaktlærer ikke tok det på alvor eller det ikke ble bedre etter irettesettelse av involverte elever. De fleste svarer at de ville gitt beskjed til rektor med en gang de eventuelt mottok informasjon om en krenkelse fra en ansatt.

I flere av skolemiljøsakene er det ikke mulig å slå fast hvordan sakene er varslet, men det kan synes som at skolen har blitt kjent med de fleste sakene som følge av henvendelse fra foresatt eller elever. Noen av sakene, samt intervju, viser også at foresatte mener at skolen ikke har tatt tak i saken raskt nok.

Vurdering og foreløpig konklusjon

Det står ikke i rutineene hvor raskt det skal varsles i ulike saker eller hva som kan påvirke hvor rask man skal varsle ut ifra alvorlighet.

Grenseoppgangene for når det skal varsles er det vanskelig for mange av de ansatte å svare på. Vi vurderer at de som arbeider på skolene har en felles forståelse av at alvorlige saker skal varsles raskt, men at det ikke er en omforent praksis av hvor raskt mindre alvorlige saker og gjentatte hendelser skal varsles. At flere ansatte vil melde ifra til kontaktlærer, hovedsakelig ut ifra om det er kontaktlærers egen elev, vil kunne medføre forsinkelse som gjør at det ikke varsles raskt nok. Skolemiljøsakene viser at skolen i flere av sakene har informasjon om at en elev ikke har det trygt og godt, men at alvorret i saken ikke har påvirket hvor rask det er varslet. Vi legger til grunn at det ikke er situasjonens alvorlighetsgrad som avgjør når den varsles, men at det kommer an på hvem som mottar informasjon

Samtaler med ansatte viser at det ikke har vært konkrete drøftinger i personalet om terskelen for hvor raskt ulike type hendelser må varsles, eller hvilke momenter som må vurderes for hvor raskt det må varsles. Dette henger sammen med manglende innføring og rutiner; når det ikke er en felles fremgangsmåte for varsling så kommer ikke tidsaspektet tydelig frem i drøftelsene. Tidspunktet for varsel blir med dette for tilfeldig og personavhengig. Når skolen ikke har en omforent praksis for hvordan det skal varsles, vil det kunne medføre en forhøyet risiko for at det ikke varsles så raskt som saken tilsier. Det er ikke sannsynliggjort at alle som arbeider på skolen varsler i tide, avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad.

Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten?

Vår konklusjon:
Nei

Vår begrunnelse

Observasjon

I egenvurderingen kommer det frem at det er kontaktlærer som dokumenterer det som angår sine elever, og noen skriver at alle lærerne har et eget system hvor de skriver ned relevant informasjon, om for eksempel hvordan skolemiljøet er for den enkelte. En lærer viser til at ting som skjer med enkeltelever skrives ned.

I egen vurderingen svarer rektor at skolen dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten. Dokumentasjonen legges fram dersom en sak er meldt til statsforvalteren, og statsforvalteren ber om opplysninger. Det blir redegjort kort for hva som er kjernen i den enkelte sak og tiltak blir beskrevet i aktivitetsplanen.

Ansatte oppgir i intervju ulike praksiser rundt hvordan relevant informasjon knyttet til varsler nedtegnes og av hvem. Noen forteller at det noteres ned av den som mottar varselet hvis en faglærer varsler. Andre oppgir at kontaktlærer dokumenterer varsel den mottar og noterer i egen logg. Andre ansatte beskriver at kontaktlærere og rektor dokumenterer i et eget system for å ivareta taushetsplikt og personvern hensyn.

Noen lærere skriver notater på eget område på PCen dersom de har elevsamtaler. En lærer har en mappe for hver elev der de skriver observasjoner på google disc. De ansatte må selv stille inn hvem som har tilgang, det være seg lærere i teamet, rektor eller assistenter. Det er en chat-funksjon i Visma hvor både elever og foreldre kan kommunisere relevant informasjon til skolen, herunder rapportere om uønskede hendelser. Det skrives referat fra noen teammøter.

Det finnes fysiske elevmapper hos skolesekretæren. En elevmappe har opplysninger om eleven, helse, PPT, osv, og inneholder ikke varsler eller forhold som kan påvirke skolemiljøet til den enkelte elev.

De ansatte skriver ikke ned hvis de varsler rektor muntlig, men skriver noen ganger ned på egen PC at de har varslet ham. Rektor dokumenterer ikke de varsler han får fra lærerne og det finnes ikke en oversikt over de varslene rektor mottar.

Det er flere dokumenter som først og fremst kan brukes til å følge med på at elevene har et trygt og godt skolemiljø som for eksempel et skjema kalt "Hvordan har du det?" som er en kartlegging av trivsel i skolen.

I *Generell instruks for personalet ved skolene* står det at personalet blant annet har som oppgave: «å føre journaler og utarbeide de planer, rapporter, meldinger o.l. som gjelder eget arbeidsområde.» I referat fra lærerråd av 06.10.2022 fremkommer det at: «Hver lærer burde ha et system for seg selv, hvor man noterer ting for hva man har observert, så man lettere kan få tilgang til info, hvis vi blir utfordret på det. Det er nyttig hvis man har en mistanke, at man tar notater, og at det lagres på et sikkert vis.»

Vurdering og foreløpig konklusjon

Det stilles ingen formkrav til den enkelte som varsler, men skolen må dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten. Hvis ulike personer som arbeider på skolen ser at samme elev havner utenfor i flere situasjoner, er det viktig at denne informasjonen er samlet på et sted, og at den blir sett i sammenheng. Dette er vanskelig å oppnå når ansatte dokumenterer på egne områder eller i egen logg. Dersom alle bruker dokumenter som brukes til å følge med på at elevene har et trygt og godt skolemiljø vil også det kunne bidra til å styrke dokumentasjonen bak et varsel og at rektor eller andre som skal undersøke saken kan finne frem til relevant informasjon hvis de brukes på alle elevene.

Når det ikke er en føring fra ledelsen hvordan varsler skal dokumenteres vil det være vanskelig å ivareta formålet bak kravet til dokumentasjon som er å sikre at elev og foreldre får en håndgripelig sikkerhet for at skolen tar saken alvorlig, å støtte en faglig forsvarlig og hensiktsmessig praksis ved skolen og sikre etterprøvbarehet.

Det er med bakgrunn i dette ikke sannsynliggjort at skolen dokumenterer at varslingsplikten ivaretas i den enkelte saken.

Er styrets internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?

Vår konklusjon:
Nei

Vår begrunnelse

Observasjon

Om hovedoppgaver, mål og organisering

Når det gjelder organisering av skolen fremkommer det av organisasjonskartet at rektor og inspektør utgjør skolens ledelse. Vi har fått oversendt instruks for personalet og lærer som er oppdatert 12.06.2018. Vi har også fått oversendt instruks for sosiallærer, skoleassistent, undervisningsinspektør som er fra 26.09.2001. Vi har også fått oversendt en instruks for lærer fra samme dato som det vises til i RefLex.

I instruks for lærer som er fra 2018 er det beskrevet at læreren blant annet har til oppgave: «å ivareta den aktivitetsplikten skolen har for å sikre at elevene har et trygt og godt psykososialt skolemiljø.»

Sosiallærer har iverksatt mange tiltak rundt jentegruppa, men har gjennom sin stillingsbeskrivelse ikke et særskilt ansvar for noen av delpliktene, ei heller varsler. Vi forstår det slik at sosiallærer i all hovedsak involveres når det skal settes inn tiltak.

Rektor har ansvar for at rutiner er oppdaterte, men inspektør har et ikke-formalisert ansvar for å følge opp både Håndbok og IKT friskole. Skolens ledelse ved rektor og inspektør har ifølge styreleder og styremedlem ansvar for skolemiljø.

Om rutiner

Under avsnittet: "Hvordan avdekkes krenkende atferd og mobbing" under kapittel 1 i handlingsplanen beskrives det: «Krenkende adferd/ mobbing er tema på skolens faste teammøter, utviklingssamtaler, elevsamtaler og foreldremøte.» Relevant for varsling er at det beskrives en varsletjeneste for mobbing på hjemmesiden og at: «melding om krenkende atferd/mobbing fra elever, foresatte og ansatte alltid blir tatt alvorlig og utløser handling.» Skolen skal videre gi foresatte og eleven en tilbakemelding så fort som mulig, og senest innen tre dager om hva skolen vil foreta seg for å undersøke saken. Rektor har ansvar for dette.

Under avsnittet: "Hva gjør skolen når en elev har blitt utsatt for krenkelser" er det beskrevet at kontaktlærer innen tre dager skal undersøke hva som har skjedd. Etter fem dager skal kontaktlærer eller rektor ha samtaler med den som ble krenket, foresatte, den som har utført handlingen og dens foresatte.

Under kapitlet 6 "Kontinuitet og systematikk i skolens arbeid" fremkommer det: «Arbeidet mot krenkende adferd er viktig og må være en del av den daglige virksomheten på skolen. Arbeidet må være systematisk.» Om ansvarskjede er det beskrevet at: «prinsippet er at problemer blir løst på lavest mulig nivå, men rektor skal alltid informeres ved mistanke om krenkende adferd. Kontaktlærer – inspektør – rektor – ressursteam – beredskapsteam.»

I rutinen *Elevenes skolemiljø* (udatert) fremkommer det at eleven selv eller foreldre kan sende en skriftlig henvendelse til skolen. Her skal de peke på det som ser ut til å være i veien med det fysiske læringsmiljøet og gjerne gjøre inneholde forslag om hva som bør gjøres før skolen fatter vedtak.

Rutinen *Veiledning for varsling om kritikkverdige forhold* som er oppdatert 17.09.2019 beskriver hvordan arbeidstaker har rett til å varsle internt om kritikkverdige forhold etter arbeidsmiljøloven og om trakassering etter likestillingsloven,

samt varsle barneverntjenesten eller sosialtjenesten. Denne rutinen henger i garderoben til renholdere og vaktmester i tillegg til en plakate om skolemiljø.

Heller ikke dokumentet *Tiltaksplan mot seksuell trakassering og overgrep i Menighetene Samfundet og Samfundets skoler* er spesifikt rettet mot retten til et trygt og godt skolemiljø, men: «har til hensikt å gjøre det klart at ingen former for seksuell trakassering eller overgrep vil bli tolerert i menigheten eller på skolen.»

Under dokumentet *Ordensregler plakat* vises det til handlingsplanen under § 3 om elevenes rettigheter: «Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring, jfr. Opplæringsloven § 9 A-2. Alle elever har rett til å bli behandlet med respekt og omtanke. Elevene skal oppleve at skolen er et godt sted å være, for å lære. Eventuell mobbing og andre krenkelser behandles etter Handlingsplan mot mobbing, vold, diskriminering og trakassering ved Samfundets skoler.»

Rutiner og instruksjoner befinner seg i håndboken som lærere, assistenter og styremedlemmer har tilgang til gjennom en app på mobilen sin. I håndboken er det også rutiner for menigheten og det fremstår som uklart for de ansatte hvilke dokumenter som gjelder bare menigheten, bare skolen eller begge.

Det er en rutine for skolemiljø på IK-skole. Denne har rektor og inspektør tilgang til.

Om dokumentasjon av internkontroll

Styringsdokumentene inneholder som nevnt over ikke beskrivelse av dokumentasjon utover det som er nevnt i lærerinstruksen. Forhold som er relevante for dokumentasjon av varslingsplikten og dokumentasjon av internkontroll som skal ivareta varslingsplikten vil overlappe noe selv om internkontrollen imidlertid kun skal dokumenteres dersom den er nødvendig. Det vises derfor til faktum over om dokumentasjon av varslingsplikten.

Vi har bedt om å få oversendt møtereferater fra 01.01.2021. Det er oversendt referat fra teammøter 2.22.2021, 22.08.2022, 10.08.2022. Det er uvisst hvor mange teammøter som har blitt avholdt i løpet av 2021 og 2022 totalt, men vi legger til grunn at det ikke er referat fra alle teammøtene som har vært avholdt.

Det er referat fra lærerrådsmøter 22.04.2022, 22.06.2022, 18.08.2022, 08.09.2022, 15.09.22, 22.09.22, 29.09.2022, 06.10.2022, 27.10.2022 og 03.11.2022. Det er ikke referat fra alle møtene. I to av møtereferatene fremkommer det at skolemiljø til konkrete elever har vært tema.

Referat fra teammøter er tilgjengelig for alle som arbeider i teamet, og andre som ikke er med i teammøter kan selv aktivt gå inn å lese dersom de har tilgang. Hverken teamleder eller rektor kan se hvem som har lest referat og det skrives ikke alltid referat. Rektor har ikke tilgang til den enkelte lærers disc og leser ikke referat systematisk.

Om risikovurderinger

IKT-friskole har funksjoner for vurderinger av risiko. Det har ikke vært foretatt en gjennomgang av risiko på skolemiljø. Til spørsmål til styreleder og ledelsen om det gjøres systematiske vurdering av risiko så svares det avkreftende på det. I lærerråd av 22.10.2022 fremkommer at: «En utfordring for oss, er at vi treffes på flere andre arenaer enn bare på skolen. Dette kan også være en utfordring oss imellom.» Ledelsen vurderer at de tette båndene mellom menighet gjør at alle kjenner alle og lett kan fange opp, og gripe inn, men at det potensielt kan føre til at terskelen for å varsle blir høyere. Mange har jobbet på skolen lenge og de har snakket om at noen har mer uformell makt enn andre i lærerstaben.

Vurdering og foreløpig konklusjon

I handlingsplanen er både kontaktlærer, inspektør og rektor pålagt et ansvar når det gjelder å motta varsler. Det er beskrevet at ansvarskjeden er: «Kontaktlærer – inspektør – rektor – ressursteam – beredskapsteam.» I intervjuene oppgir de ansatte at de vil varsle til kontaktlærer eller rektor, men at rektor til syvende og sist har ansvar for at han får

varsel. Rektor har det lovpålagte ansvaret for å motta, men beholder ansvaret hvis det delegeres. Ansvaret for å motta varsler er ikke formelt sett gitt til kontaktlærer eller inspektør på denne skolen slik handlingsplanen legger opp til. Det er ingen klar delegasjon og ansvaret er ikke nevnt i stillingsinstruks for kontaktlærer eller inspektør. Rektor har ansvaret gjennom lærerinstruks. I instruks for lærer er rektor gitt ansvaret. Sprikende svar når det gjelder hvem det skal varsles til må sees i sammenheng med at rutinen ikke er kjent og at ansvaret ikke er delegert.

Når det gjelder ansvarlinjer mellom styret og skoleledelsen skal styret gjennom sin styring av skolen følge med på at rektor ivaretar ansvaret, uavhengig av om ansvaret er uformelt delegert til skoleledelsen. Slik vi ser det har ikke styret gjennom sine rutiner, instruks og styring lagt til rette for klare og entydige ansvarlinjer når det gjelder skolemiljø. Vi kan ikke se at styret gjennom sine styringslinjer har innrettet seg slik at de kan ha oversikt og avdekke svikt.

Hvor mye av internkontrollen som skal være skriftlig må tilpasses skolens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Gjennom sin internkontroll skal skoleledelsen sette de ansatte i stand til å varsle når en elev blir krenket av en medelev eller en som arbeider på skolen ved å ha rutiner eller andre internkontrolltiltak som legger til rette for dette. For at skolen skal kunne bruke varslene til å skaffe viktig informasjon til skolens systematiske arbeid med å sikre et trygt og godt skolemiljø må varslene dokumenteres.

Rutinen *Veiledning for varsling om kritikkverdige forhold* og *Tiltaksplan mot seksuelle trakassering* omhandler andre forhold, og gir ikke de som arbeider på skolen veiledning i hva varslingsplikten og undersøkelsesplikten handler om. Rutinen *Elevenes skolemiljø* kan fremstå som at elev og foresatte har ansvaret for å varsle all den tid den handler lite om hvordan skolen skal sørge for at det varsles til rektor. Det er ikke fremhevet i rutinene at det er skjerpede krav til fremgangsmåte ved krenkelse fra en ansatt. Når det ikke er gitt noen definisjoner eller eksempler i rutinen og det er slik vi ser det ikke diskutert hva som kan kvalifisere til å være en slik krenkelse, og på hvilken måte det skal varsles, har ikke skolen tilpasset sin virksomhet. Det er alvorlig hvis en ansatt krenker en elev, og at det må være tydelig for de som arbeider på skolen når de skal varsle i slike saker. Konsekvensen av uriktig forståelse av regelverket om skolemiljø er store. Styret har ikke tilpasset sin virksomhet ut ifra risiko ved å legge til rette for en klar og korrekt fremgangsmåte.

Skolens ledelse har som en del av sitt arbeid med internkontroll på skolemiljø bestemt at slike saker skal drøftes i møter der relevante ansatte deltar. Vi kan ikke se at problemstillinger knyttet til mistanker om at en eller flere elever ikke har et trygt eller godt skolemiljø drøftes i stor grad på teammøter. Det er ikke gjort kjent for de ansatte hvordan saker skal tas opp og det er heller ikke en konsistent praksis på hvilke møter det diskuteres i. Teammøtene skal referatføres, men alle møter dokumenteres ikke med referat. Flere deltar ikke på teammøter og det er heller ikke tatt stilling til hvordan referatet skal gjøres kjent for alle som har behov for informasjon om elever de underviser eller følger opp på SFO. At skolen dokumenterer arbeidet er sentralt for både å se mønster og helhetsbildet i enkeltsaker hvor det mistenkes at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, men også for følge med på hvordan skolen håndterer slike saker generelt for å sikre regeletterlevelse. Med det har ikke styret sikret informasjonsflyten for samtlige ansatte gjennom sin tilpasning av internkontrollen, ei heller at rektor kan avdekke at det er skolemiljø saker som han bør få kjennskap til nedover i linjen.

Det gis ikke informasjon eller opplæring i de ulike delpliktene i aktivitetsplikten og hva skolen skal foreta seg hvis en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, utover at rektor viser en veiledningsvideo ved skolestart.

Det er for oss uklart om noen funksjoner har fått ansvar for å motta varsler, hvor ledelsen gjennom sin styring legger til rette for at saker kan drøftes og hvordan informasjonen kan tilflyte den som har behov for den. Styret har ikke tatt stilling til hvilke rutiner som er nødvendige slik lovkravet foreskriver. Skoleledelsen har ikke sjekket at rutinene er dekkende og etterlevs. Styret sikrer ikke gjennom innretning av sin internkontroll at de som arbeider på skolen er omforent om hvordan eller når de skal varsle og dokumentere. Det gjøres ikke systematiske risikovurderinger som har avdekket svikt knyttet til skolemiljø. Skolen har sett at det kan være uheldig med tette bånd mellom skole og menighet, men har ikke tatt skritt for å utrede og minimere denne risikoen. Styret har ikke sørget for å få oversikt over områder med risiko for svikt og dermed kunnet sette inn systematiske tiltak for å forebygge og hindre regelverksbrudd.

Det er ikke sannsynliggjort at styrets internkontroll er tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten.

Avdekker og følger styret opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?

Vår konklusjon:
Nei

Vår begrunnelse

Observasjon

I RefLex beskriver rektor at det skal fylles ut avviksskjema dersom det oppdages at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke er oppfylt. Det er et avviksskjema i Håndboka som den ansatte kan fylle ut og sende til rektor. Da vi ba om at skolen oversendte avviksskjema for 2021 og 2022 og vi ikke har mottatt dette legger vi til grunn at det ikke er fylt ut avviksskjema i perioden.

De ansatte er ikke kjent med at de kan bruke avviksskjema til å rapportere svikt knyttet til skolemiljø.

Styret har ikke svart på egenvurderingen, men styreleder plasserer i intervju ansvaret for skolemiljø på ledelsen ved skolen. Skolemiljø er ikke et fast tema på møter med rektor og inspektør og styreleder. Styreleder og rektor uttaler at det er mye gå på hva angår å kvalitetssikre, og at styret nok har overlatt mange spørsmål knyttet til skolemiljøet til rektor. Rektor har ikke en samlet oversikt over hvilke varsler han får og rapporterer følgelig heller ikke dette videre til styret. Styret har ikke etterspurt oversikt over varsler.

Det foreligger ikke dokumentasjon som viser at rektor selv har meldt inn en sak i styremøtet, hverken i 2021 eller 2022. Tre av elevsakene som er gjengitt over viser at rektor ikke varsler styret når det er alvorlige saker eller saker hvor en ansatt krenker en elev. Dette har ikke styret avdekket.

Rektor, inspektør og styreleder viser til systemet IK-friskole når det gjelder å avdekke svikt. Det er også en avviksmodul i systemet.

I dokumentet "Spørsmål brukt ved elevsamtaler" (udatert) fremkommer det syv spørsmål man kan stille ved elevsamtaler.

I dokumentet "Inspirasjon til årlig elevsamtale for sosiallærer" fremkommer det spørsmål som skal stilles elever en gang i året. Dokumentet "Spørreskjema vår 2021" bruker kontaktlærere for å få informasjon i forkant av foreldresamtalen. I dokumentet "Mobbeundersøkelse av januar/februar 2022" fremkommer tall for mobbing ved skolen.

I dokumentet *Årsmelding 2020-2021* beskrives i all hovedsak elevtall. Det fremkommer at: « Arbeidet mot krenkende atferd eller mobbing har hatt fokus også dette skoleåret. En ny tiltaksplan mot krenkende atferd som ble vedtatt av styret i sak 08/17, gir tydelige rammer for arbeidet. Førrige skoleår ble det i utarbeidet tre tiltaksplaner knyttet til opplæringsloven § 9A.»

I dokumentet *Årshjul § 9A* fremkommer det ulike aktiviteter for skolemiljø. Det beskrives blant annet at det er planleggingsdager og gjennomgang av ordensreglement i alle klasser og foreldremøter i august. Det skal tilsettes trivselsvakter av rektor i september, inspektør skal sørge for at mobbing er tema på personalmøte og det skal brukes ressurser fra Læringsmiljøsentret hver høst og vår. Trygghet og trivsel skal være tema på alle elevsamtaler og foreldresamtaler. Sosiallærer har en kort elevsamtale med alle elever på ungdomstrinnet og mellomtrinnet annethvert halvår.

Vurdering og foreløpig konklusjon

Sett i lys av at det ikke er en fast praksis for å bruke avvikssystemet for å melde avvik/brudd på aktivitetsplikten blir det desto viktigere at skolen ved ledelsen og styret har systemer for å avdekke svikt og risiko for svikt, for deretter å kunne følge opp med korrigerende tiltak.

Mobbeundersøkelsen vil kunne avdekke tall på at elever føler seg mobbet, men ikke at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dette vil også avhenge av at elevene har fått tilstrekkelig informasjon til å forstå hvilke rettigheter som ligger i regelverket.

Tilstandsrapporten viser at det er rapportert på ulike områder, blant annet læringsmiljø, men at det er utelukkende saker som har gått til tiltak som oppsummeres.

Det er ingen føringer for hvilke skjemaer de ansatte skal bruke for å kartlegge elevenes trivsel ved skolen eller gjennomføring av elevsamtaler for å kunne følge med og så varsle. Når det er personavhengig hva og hvor relevante forhold skal dokumenteres blir faren for svikt for stor.

Møtereferater er også dokumenter som kan brukes til overvåke internkontrollen på tematikken generelt for å forebygge svikt. Se over. Vi oppfatter at det er en føring for at teammøter og lærerrådsmøter skal referatføres, men at dette ikke fungerer slik per i dag. Møtereferatene kan per i dag ikke brukes til å avdekke eller forebygge risiko for at varslingsplikten ikke ivaretas. Rektor leser ikke alle referatene systematisk med den hensikt å avdekke risiko for manglende regeletterlevelse.

Rektor eller styret har ikke avdekket at ikke alle møter, foreldresamtaler eller elevsamtaler dokumenteres.

Da mottatte varsler ikke dokumenteres blir det vanskelig å skaffe seg oversikt over hvilke elever det har kommet varsler på og det blir også vanskelig å se om sakene har ledet til en undersøkelse i det øyemed å avdekke svikt eller forebygge svikt.

Styret har mottatt kontrollen som er gjort gjennom IK-friskole, men denne har ikke avdekket svikten når det gjelder varslingsplikten. Det er ingen fast rapportering for 9A-saker eller oppfølging av aktivitetsplikten. Hverken kontrollen i IKT-friskole eller møtene styreleder har med ledelsen på skolen eller rapportering til styret på skolemiljø har avdekket at rutinene ikke er dekkende og kjent, at det ikke er avklart hvor saker skal drøftes eller at ikke samtlige får relevant informasjon.

Årshjulet som befinner seg i handlingsplanen, årshjulet som er et eget dokument og årshjulet for styret stemmer ikke overens. Styret og rektor har ikke avdekket dette. Vi legger til grunn at årshjul er et ledelsesverktøy, men hverken skoleledelsen eller styret er kjent med innholdet i årshjulet, kontrollerer at aktiviteten i dokumentet gjennomføres eller har avdekket at dokumentene ikke er samkjørt. Dette vanskeliggjør bruken av dem for å sikre gjennomføring av ulike kontrollaktiviteter og avdekke svikt.

Dersom systemene for å dokumentere forhold rundt den enkelte elev brukes likt og evalueres, vil det kunne være et viktig verktøy for å fange opp svikt. Internkontrollen bør ses på som en løpende og lærende prosess på skolen og formalisering av de løpende prosessene gjennom for eksempel årshjul, internkontrollgjennomganger, eller faste rapporteringer, vil kunne bidra til at skoleledelsen og deretter styret kan følge med på regeletterlevelsen på skolen. Skolen har både mangel på systemer og systemer som ikke brukes.

Vi vurderer dermed at styret ikke avdekker og følger opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten blir gjennomført.

Styret skal sikre at skolen og styret som skoleeier oppfyller plikten til å undersøke saken ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen, jf. privatskoleloven § 2-4, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-5, jf. privatskoleloven § 5-2a.

Undersøker skolen saken så raskt som saken tilsier og gjennomfører skolen de undersøkelser som ut ifra en faglig standard kan forventes, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Vår konklusjon:
Nei

Vår begrunnelse

Observasjon

Når det gjelder kriteriet for å undersøke ut ifra en faglig standard, skriver rektor i egenvurderingen at det ligger i plikten alle ansatte har at skolen må undersøke saken dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Det vises til at skolens handlingsplan mot krenkende atferd og mobbing beskriver hvordan en skal gå fram. Rektor viser til at undersøkelser kan være observasjon i timer eller friminutt, ekstra vakthold, samtaler med involverte, osv. Rektor beskriver i intervju at det ikke er en fast praksis for hvordan undersøkelser skal gjøres. Vanligvis prater han med kontaktlærer først for å finne en løsning på lavest mulig nivå dersom han får informasjon om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Han prater ikke alltid med eleven, men ser saken an. Han viser i all hovedsak til at det er han som skriver tiltaksplan hvis «det blir en sak». Inspektør har vært med på en undersøkelse, men hverken inspektør eller sosiallærer har et særskilt ansvar for å gjøre undersøkelser.

I egenvurderingen viser de øvrige ansatte til de samme rutinene som med varslingsplikten. På lik linje med observasjon for varslingsplikten er den delen av handlingsplanen som omhandler undersøkelse ikke kjent for de ansatte. Flertallet vet ikke hvem som skal foreta undersøkelser. De fleste sier at skolen skal gjøre de undersøkelser som er nødvendige for å finne ut hva som har skjedd og hva som står bak hendelsen. Slik vi forstår de ansatte kan den enkelte ansatte iverksette en observasjon eller kontaktlærer eller rektor. De ansatte er usikre på om foreldrene er involvert i denne delen av prosessen, eller bare rektor.

Når det gjelder hvor raskt en sak skal undersøkes, beskriver flere ansatte i intervju at de ville snakket med eleven og høre elevens versjon først. Noen påpekte at det kunne være en 9A-sak eller så ordnet de opp der og da. Til spørsmål om hva som er en 9A-sak, slik skolen beskriver skolemiljø saker, så er flere ansatte usikre på når en sak blir en 9A-sak. Det fremstår som uklart om en sak har blitt en «sak» når det gjøres undersøkelse eller ikke. De ansatte er usikre på hvilke forhold med en sak som kan tilsi en raskere undersøkelse enn andre.

I handlingsplanen beskrives det at skolen gir foresatte og eleven en tilbakemelding så fort som mulig, og senest innen tre dager om hva skolen vil foreta seg for å undersøke saken. Rektor har ansvar for dette. Under avsnittet "Hva gjør skolen når en elev har blitt utsatt for krenkelser" er det beskrevet at kontaktlærer innen tre dager skal undersøke hva som har skjedd. Etter fem dager skal kontaktlærer eller rektor ha samtaler med den som ble krenket, foresatte, den som har utført handlingen og dens foresatte. Formålet med samtalen er å gi beskjed om at handlingen er uakseptabel og skal opphøre straks.

I lærerrådsmøte av 03.11.2022 fremkommer det at kontaktlærer har opprettet et observasjonsskjema som skal brukes: «Han deler et registreringsskjema ("Observasjon - friminutt"), hvor vi kan notere, og nevne time/klokkeslett. Dette kan være greit å vise til, i samarbeid med foreldre og andre instanser.»

I styremøte av 19.01.2021 fremkommer det at det er en skolemiljø-sak som har vært gjenstand for styrebehandling og at det ble nedsatt en arbeidsgruppe som skulle følge opp saken.

I skolemiljø sakene fremkommer det i varierende grad hvilke undersøkelser som er gjort. Det er vedlagt et observasjonsskjema for to saker. Det ble ikke konkludert etter observasjonene og det er uklart om læreren har iverksatt

en undersøkelse som skal avdekke om det bør varsles ut ifra en mistanke om at eleven ikke har det trygt og godt eller at det er en undersøkelse som skal ta sikte på seg å finne rett tiltak ut ifra elevens opplevelse. I skolemiljøsakene er det i de fleste sakene ikke dokumentert at det er snakket med eleven under undersøkelsen. For de to sakene som inneholder aktivitetsplan fremkommer det heller ikke klart i aktivitetsplanene hvilke undersøkelser som er gjort. Det kom ikke frem i skolemiljøsakene hvor raskt undersøkelsene blir iverksatt etter at varsel er mottatt, utover at det er tatt i bruk observasjonsskjema i to av sakene. I de fleste sakene er heller ikke varselet dokumentert. I en sak som ble påklaget til statsforvalteren fikk skolen kritikk for måten skolen gjennomførte undersøkelse på.

Vurdering og konklusjon

De ansatte, skoleledelsen eller styret kjenner ikke til hva som står i rutinen når det gjelder undersøkelse utover at eleven kan observeres og skal prates med.

Det er mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø som skal utløse en undersøkelse. Siden elevene har rett til et trygt og godt skolemiljø, gjelder skolens plikt til å undersøke mer enn de tilfellene der en elev er utsatt for krenkelser som det står i handlingsplanen. Å vente tre dager vil også i noen tilfeller være for lenge og en slik standardisert tidsangivelse vil kunne føre til at det ikke undersøkes så raskt som saken tilsier. Vi vil derfor påpeke at rutinen ikke gir dekkende veiledning til å forklare lovens krav når det gjelder undersøkelser.

Det er ett eksempel på at styret setter ned en arbeidsgruppe og det er to saker som viser at det er kontaktlærere som undersøker saken ved hjelp av observasjonsskjema. Det fremkommer ikke hvilke andre undersøkelser som er gjort. For disse to sakene fremstår det som lærerne selv har initiert observasjonen og at dette ikke har gått via rektor. Det er uklart hva som er konklusjon i undersøkelsene.

Rektor har ikke en bestemt måte han gjør undersøkelser på. Vår oppfatning er at policyen med at saker skal løses på lavest mulig nivå kan føre til at rektor går rett på tiltak, i dialog med lærer og foreldre, uten at saken er undersøkt på en adekvat måte. Når skoleledelsen ikke selv har full oversikt over de ulike delpliktene vil det kunne føre til at det ikke iverksettes undersøkelser når de ansatte melder fra.

For å kunne oppfylle tiltakspikten og sette inn egnede tiltak i en konkret situasjon, må skolen undersøke alle tilfeller der eleven selv sier fra. [REDACTED]

I flere av skolemiljøsakene er det ikke dokumentert om og når rektor pratet med eleven. At elevens mening og opplevelse er viktig må også ses i sammenheng med retten til å bli hørt og hensynet til barnets beste i Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 3 og 12, jf. oppl. § 9 A-4 femte ledd.

I flere av skolemiljøsakene hvor det er informasjon om at eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø kan det ikke legges til grunn at undersøkelsene er gjort så raskt som sakene tilsier og etter en faglig standard. Spesielt for saker som omhandler krenkelser fra de ansatte er det sentralt å få undersøkt saken grundig og vi kan ikke se at det er dokumentert at det har blitt gjort i de to sakene som omhandler krenkelser fra de ansatte. Her er det viktig å høre elevens mening og oppfatning av situasjonen, ikke bare den ansatte som er tilfelle i de to nevnte sakene. For sak som også omhandler forhold utenfor skolen, men i for eksempel menigheten, minner vi om at en undersøkelse også kan innebære å avklare forhold utenfor skoletiden og skoleområdet, dersom slike forhold påvirker elevens hverdag på skolen.

Vi kan med dette ikke legge til grunn at det er fast fremgangsmåte for hvem som skal undersøke, eller hvilke forhold ved en sak som utløser en plikt til å undersøke saken. Det er ikke sannsynliggjort at skolen undersøker saken så raskt som saken tilsier, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Sammenholdt med at skolen ikke gjennom rutiner og andre styringsaktiviteter har lagt til rette for en faglig standard for undersøkelser, så er det ikke sannsynliggjort at skolen/styret gjennomfører undersøkelser så raskt som saken tilsier ut ifra det hva som med rimelighet kan forventes ut ifra en faglig standard.

Undersøker skolen/styret saken straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen?

Vår konklusjon:
Nei

Vår begrunnelse

Observasjon

I intervjuene med ansatte og skoleledelse oppgir noen at de ville sagt ifra til den som krenket der og da og undersøkt årsaken til at vedkommende oppførte seg som hen gjorde. De fleste ville imidlertid sagt ifra til rektor som ville måttet undersøke med den ansatte. Det er få som vet at det skal undersøkes *straks* dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen. At det er ulike tidsaspekt i saker som omhandler at en elev opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø og at en ansatt krenker en elev, er ikke berørt i rutiner eller gjennom andre føringer fra styret eller skoleledelsen. Det fremkommer ikke at skillet har vært drøftet under planleggingsdag eller i ulike møtefora.

For skolemiljøsakene som omhandler krenkelser fra de ansatte er det ikke dokumentert at rektor har foretatt undersøkelser, herunder pratet med elevene, foruten lærerne. Det er ikke dokumentert at det er foretatt undersøkelser straks.

Vurdering og foreløpig konklusjon

De ansatte, skoleledelsen eller styreleder kjenner ikke til hvor raskt en undersøkelse skal gjøres dersom det er en elev som blir krenket av en som arbeider på skolen. Også for saker hvor en elev blir krenket av en som arbeider på skolen kan mangelfulle rutiner og manglende føringer for hvordan og hvem som skal varsle, påvirke om saken undersøkes straks. Vi kan ikke se at det er en praksis for at saker som omhandler krenkelse fra ansatte undersøkes straks. Det er svært alvorlig hvis det viser seg at en elev blir krenket av en som jobber på skolen og slike saker må derfor ha høy prioritet og undersøkes effektivt og så raskt som forsvarlig.

Det er med dette ikke sannsynliggjort at skolen/styret undersøker saken straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen.

Dokumenterer skolen/styret hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?

Vår konklusjon:
Nei

Vår begrunnelse

Observasjon

I egenvurderingen skriver flere ansatte at kontaktlærere, sosiallærer og rektor dokumenterer løpende relevante forhold knyttet til den enkelte elev, det være seg observasjoner, notater og samtaler med elever, foreldre og andre involverte i sitt system, kommunikasjon med foreldre, informasjon som er gitt til kollega, andre tilbakemeldinger fra medelever eller kollega og notat fra elevsamtaler. Andre skriver at sosiallærer vil kunne bidra til dokumentasjon ut ifra sine samtaler med elevene i løpet av året. Det vises til at man også kan se på andre undersøkelser som blir gjort årlig som for eksempel elevsamtaler, elevundersøkelsen, notater etter sosiallærers elevsamtaler, foreldresamtaler og dokumentasjon fra gjennomgang av klassetrivsel. Det kan også brukes tidligere undersøkelser som kommer frem i årshjul. Mange ansatte viser til årshjulet.

Rektor skriver at når skolen lager tiltaksplaner, blir det dokumentert hva som er undersøkt og hvilke tiltak som blir satt i verk. Planene blir også evaluert og det blir skrevet referat fra møtene. Rektor skriver at skolen dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten og dokumenterer hvilke tiltak som skal iverksettes i en konkret sak. Det beskrives ikke hvordan undersøkelser som ikke demmer ut i aktivitetsplan dokumenteres. I de tre aktivitetsplanene som er oversendt fremkommer det ikke hvilke undersøkelser som er gjort.

Rektor foretar undersøkelser i de sakene han får varsler på, men i de fleste av sakene så løses saken ved at rektor tar tak i problematikken og da dokumenterer ikke rektor nødvendigvis hva som har blitt gjort. I handlingsplanen er det ikke beskrevet hvordan det skal dokumenteres.

Vurdering og foreløpig konklusjon

Dersom en elev opplever et utrygt skolemiljø i en periode som ikke dokumenteres og det senere oppstår lignende problematikk, vil det være vanskelig å gjøre undersøkelsen på en etterrettelig måte. Dette blir følgefeil fra spørsmålet over knyttet til om varsel dokumenteres. De ansatte, skoleledelse og styret har lite kjennskap hvordan og hvem som skal undersøke. Med bakgrunn i at det i liten grad beskrives hvilke undersøkelser som er gjort i aktivitetsplaner og det ikke dokumenteres hvilke undersøkelser som gjøres i andre saker har styret og skoleledelsen ikke sørget for at skolen dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten i alle saker.

Er styrets internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten?

Vår konklusjon:
Nei

Vår begrunnelse

Observasjon

I handlingsplanen har kontaktlærer og rektor et delvis overlappende ansvar. Utover dette vises det til faktum for varsler når det gjelder oppgaver mål og organisering. I instruksene er det ingen som er gitt et særskilt ansvar for å gjøre undersøkelser. I instruks for lærer er ansvaret for å fange opp, gripe inn og varsle nevnt, men lærer er ikke gitt et ansvar for å gjøre undersøkelser gjennom stillingsinstruksen. Inspektør har vært med på en undersøkelse, men hverken inspektør eller sosiallærer har et særskilt ansvar for å motta varsler eller gjøre undersøkelser.

I sak 1 som var til vurdering hos statsforvalteren ble det konkludert med at skolen gjorde undersøkelser for sent etter de mottok varsel. I følge rektor har ikke skolen tilpasset sin virksomhet i lys av saken.

I sak hvor styret satte ned en arbeidsgruppe som skulle undersøke en skolemiljøsak som foreldre hadde meldt til styret, kan vi ikke se at det ble rapportert tilbake til styret.

Styringsdokumentene inneholder ikke beskrivelse av hvordan undersøkelser skal dokumenteres og ifølge ledelsen følges det ikke systematisk opp hvilke undersøkelser kontaktlærere gjør. Styret følger ikke opp at rektor gjennomfører undersøkelser i tråd med lovkrav.

Det er ikke gjort risikovurderinger av om undersøkelser gjennomføres i tråd med lovkrav.

Vurdering og konklusjon

Vi får ikke et inntrykk av at det under planleggingsdagen går i dybden slik at hvordan sakene undersøkes blir gjenstand for diskusjon.

Avdekket svikt i enkeltsak med kritikk fra statsforvalteren har ikke ledet til en endring. Mangelfulle rutiner, eller felles oppfatning av hvordan undersøkelsene skal gjennomføres, bidrar til at ansatte er usikre på hvordan undersøkelsen skal gjennomføres. Kontaktlærer har et ansvar gjennom handlingsplanen, men denne fremgangsmåten er ikke kjent. At lærere selv initierer observasjon er i tråd med handlingsplanen, men slik vi forstår det er observasjonsskjema noe én lærer har laget og som noen andre lærere også har valgt å bruke, ikke noe som er styrt fra ledelsen eller styret. Praksisen knyttet til undersøkelser er personavhengig og tilfeldig, ikke systematisk og tilpasset.

Styret skal gjennom internkontrollen sikre at undersøkelser gjennomføres og dokumenteres slik rundskriv og lov foreskriver. Styret skal tilpasse internkontrollen ved hjelp av rutiner eller andre internkontrolltiltak. Styret har ikke skaffet seg oversikt over områder med risiko for svikt, og dermed kunne sette inn systematiske tiltak som sikrer at undersøkelsene og dokumentasjon av undersøkelsene gjennomføres likt og riktig.

Vi kan ikke se at styret gjennom sine styringssystemer har tilpasset sin internkontroll for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten.

Avdekker og følger styret opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?

Vår konklusjon:
Nei

Vår begrunnelse

Observasjon

Det vi har beskrevet over om varslingsplikten, og om styret avdekker og følger opp med korrigerende tiltak der det ikke varsles, gjør seg også gjeldende når det gjelder undersøkelsesplikten.

Ansatte melder ikke avvik og styret etterspør ikke oversikt over eller konklusjoner på undersøkelser. Hva angår kontaktlærere sine undersøkelser/observasjoner så etterspør ikke rektor disse.

Det gjøres ikke vurderinger av hva som kan gå galt når det gjelder undersøkelser. Flere av dokumentene de ansatte viser til handler om å avdekke at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Denne manglende forståelsen hos de ansatte er ikke avdekket. Styret etterspør ikke undersøkelser og blir som regel varslet av foreldre hvis ikke rektor håndterer saken slik de ønsker.

Vurdering og konklusjon

Det gjøres undersøkelser av både rektor og kontaktlærere, men all den tid de ansatte og rektors undersøkelser i liten grad dokumenteres, vanskeliggjør det en effektiv kontroll fra styret sin side ettersom det vil være utfordrende å

systematisk rapportere til styret. Hvis undersøkelser ikke blir gjennomført eller gjennomført på feil grunnlag må styret fange det opp. Kontrollene i IKT-friskole, årshjulene, møtene styreleder har med ledelsen på skolen og rapportering til styret på skolemiljø har ikke avdekket at rutinene ikke er dekkende. Det er heller ikke avdekket at det ikke gis opplæring i rutinene, at det ikke er avklart hvor saker skal drøftes eller hvor undersøkelser skal landes, at samtlige ikke får relevant informasjon og at de ansatte med dette har oversikt over hvordan regelverket skal praktiseres når det gjelder undersøkelser. Styret avdekker ikke og følger ikke opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten blir oppfylt.

Med hilsen

Marianne Bækken Granlund
avdelingsdirektør

Liv-Sara Birkeland
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent